

Η λειτουργία της ομοφωνίας στην πορεία προς την Αγία και Μεγάλη Σύνοδο (Χρυσόστομος Σταμούλης, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ)

/ [Πεμπτούσια](#)

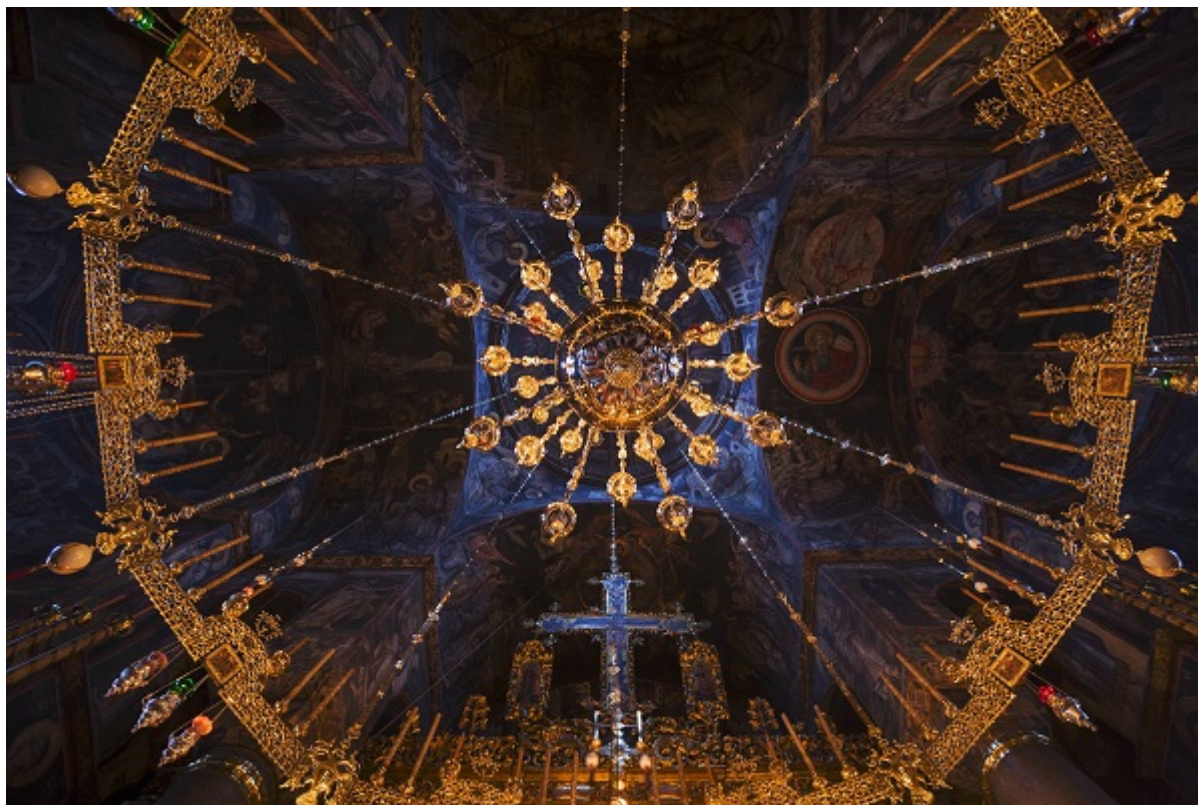

«Η λειτουργία της ομοφωνίας και η ποιητική της ενότητας»

Κριτικός σχολιασμός των κατανοήσεων της μεθόδου λήψης αποφάσεων τόσο κατά το προκαταρκτικό όσο και κατά το τελικό στάδιο της συνόδου.

Δεν χωρά καμία αμφιβολία ότι η «εκτός απροόπτου» σύγκλιση της «από μακρού αναμενομένης»[1] Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθόδοξης Εκκλησίας αποτελεί γεγονός χαρμόσυνο. Και τούτο διότι μετά από αιώνες η Ορθόδοξη Εκκλησία θα έχει τη δυνατότητα «να μαρτυρήσει την ενότητά της», καθώς «και την ευθύνη και την στοργήν της προς τον σύγχρονον κόσμο»[2], μέσα από την πράξη της συνοδικότητας, η οποία συνιστά την καρδιά της εκκλησιολογικής της αυτοσυνειδησίας, αφού υπενθυμίζει στον κόσμο την εσχατολογική της ταυτότητα και ως εκ τούτου προοπτική.

Τη σημαντικότητα του γεγονότος επιτείνει η απόφαση-δήλωση «άπασαι αι αποφάσεις, τώσον κατά τας εργασίας της Συνόδου, όσον και κατά τα προπαρασκευαστικά στάδια αυτής, να λαμβάνωνται καθ' ομοφωνίαν»[3], καθώς και ότι «Εκάστη Αυτοκέφαλος Εκκλησία διαθέτει μίαν φωνήν»[4]. Δύο σημεία, που βάζουν δύσκολα στους εκπροσώπους των Εκκλησιών, αλλά τους δίνουν ταυτόχρονα και την «ευλογημένην ευκαιρίαν» να επαναβεβαιώσουν την ενότητά τους μέσα από το μυστήριο της «κοινωνίας και της συνεργασίας»[5].

Βέβαια, το θέμα της ομοφωνίας, σε πείσμα πολλών, δεν είναι καινούργιο. Πέρα από το γεγονός ότι έχει τις ρίζες του στη βιβλική παράδοση της Εκκλησίας -στη Σύνοδο των Ιεροσολύμων οι αποφάσεις, καθώς σημειώνεται με σαφήνεια στις *Πράξεις των Αποστόλων* (15,25), ελήφθησαν «ομοθυμαδόν», δηλαδή με ομοφωνία-[6], στο *consensus patrum* και την οικουμενική συμφωνία-ομοφωνία (*consensio*) των Εκκλησιών της αρχαίας Εκκλησίας[7], στον καιρό μας μετρά ήδη είκοσι εννέα χρόνια ζωής και εφαρμογής, καθώς αποτέλεσε βασικό και απαράβατο όρο του κανονισμού λειτουργίας των Προσυνοδικών Πανορθόδοξων Διασκέψεων, ο οποίος συγκροτήθηκε στη Γ΄ Προσυνοδική Πανορθόδοξη Διάσκεψη που πραγματοποιήθηκε στο Σαμπεζύ, από τις 28 έως και τις 6 Νοεμβρίου του 1986. Δύο χρόνια ακριβώς πριν από την υιοθέτηση της πρακτικής του *consensus* για τη λήψη των αποφάσεων από το Π.Σ.Ε. Γεγονός που περίτρανα αποδεικνύει το ψευδές εκείνης της άποψης που υποστηρίζει ότι η ομοφωνία είναι αποτέλεσμα επιδράσεων που η Ορθόδοξη Εκκλησία δέχθηκε από το Π.Σ.Ε. Η αλήθεια είναι ότι το *consensus*, την αρχή ουσιαστικά της συναίνεσης, εισηγήθηκαν στο Π.Σ.Ε. και διεκδίκησαν με ένταση οι εκπρόσωποι της Ορθόδοξης Εκκλησίας, προκειμένου να αποφευχθεί η κυριαρχία των Προτεσταντών, η οποία χτίστηκε πάνω στην αρχή της ποσοτικής πλειοψηφίας[8], στο πρότυπο ή σε αναλογία με την αρχή της αρχαίας Εκκλησίας, σύμφωνα με την οποία η «της των πλειόνων ψήφος κρατείτω».

Μάλιστα, στον ίδιο κανονισμό γίνεται εκτενής αναφορά για το θέμα της μη επιτεύξεως ομοφωνίας και τις διαδικασίες που θα ακολουθηθούν σε μια τέτοια

περίπτωση. Σύμφωνα με αυτές, θέματα στα οποία δεν θα επιτευχθεί συμφωνία σε προπαρασκευαστικό στάδιο δεν θα εισαχθούν προς συζήτηση στην Προσυνοδική Διάσκεψη του 2015 και βεβαίως ούτε στην Αγία και Μεγάλη Σύνοδο του 2016[9] - όπερ και εγένετο.

Εντούτοις και παραδόξως, η σημαντικότητα της «ομοφωνίας» έγκειται ακριβώς σε αυτό το σημείο, καθώς διεκδικεί εκ των προτέρων το επίμονο και επίπονο της ασκητικής του διαλόγου, που ενισχύει το συνοδικό θεσμό και πέρα από τα όρια των κατά τόπους Αυτοκέφαλων Εκκλησιών. Πολύ σωστά, με αφορμή δηλώσεις του Οικουμενικού Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίου, έχει τονιστεί ότι αν και «το συνοδικό σύστημα» που «είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με τη φύση και τη ζωής της Ορθοδόξου Εκκλησίας [...] τηρήθηκε και τηρείται και σήμερα κατά το μάλλον και ήττον πιστά εντός των αυτοκεφάλων Ορθοδόξων Εκκλησιών, απουσιάζει ωστόσο εξολοκλήρου στις μεταξύ τους σχέσεις, με αποτέλεσμα να δημιουργεί την εικόνα μιας Ορθοδοξίας πολλών Εκκλησιών και όχι μιας Εκκλησίας»[10]. Είναι, όμως, αυτή η ίδια αναγκαιότητα της Προσυνοδικής ομοφωνίας, η οποία εισάγει τον κίνδυνο θέματα μείζονα για τη λειτουργία της Εκκλησίας -όχι μόνον στη συγκεκριμένη περίπτωση, αλλά και σε κάθε αντίστοιχη μελλοντική-, να μένουν άχρι καιρού ή και εσαεί εκτός συνοδικής συζητήσεως.

[Συνεχίζεται]

[1] *Μήνυμα Συνάξεως Προκαθημένων Ορθοδόξων Εκκλησιών* (Φανάριον, 9 Μαρτίου 2014).

[2] Ό.π.

[3] Ό.π.

[4] Ό.π.

[5] Ό.π.

[6] Βλ. σχετικά, N. Ruffieux, Προετοιμασία και αποδοχή της Συνόδου, *Καιρός συνεσταλμένος το λοιπόν... Η μέλλουσα Πανορθόδοξος Σύνοδος. Ζητήματα -διλήμματα-προοπτικές*, επιμέλεια: P. De Mey-M. Σταύρου, εκδ. Εν πλω, Αθήνα 2015, σ. 27.

[7] Βλ. σχετικά. Γ. Φλορόφσκυ, *Αγία Γραφή, Εκκλησία, Παράδοση*, Έργα 1, μετάφραση Δ. Τσάμη, εκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1976, σ. 130-143.

[8] Βλ. Σ. Τσομπανίδη, *Υπέρ της Οικουμένης. Μελέτες για την Οικουμενική Κίνηση και την αποστολή της Εκκλησίας στο σημερινό κόσμο*

, εκδ. Ostrakon, Θεσσαλονίκη 2014, σ. 99εξ.

[9] *Αποφάσεις Συνάξεως Προκαθημένων Ορθοδόξων Εκκλησιών* (Φανάρι 8 Μαρτίου 2014).

[10] Γ.Δ. Μαρτζέλου, *Η αναγκαιότητα της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθοδοξίας για την αντιμετώπιση των σύγχρονων προκλήσεων* (Εισήγηση που έγινε στα πλαίσια της 21^{ης} Επετειακής Γενικής Συνέλευσης της Διακοινοβουλευτικής Συνέλευσης της Ορθοδοξίας που πραγματοποιήθηκε στη Μόσχα μεταξύ 25-30 Ιουνίου 2014), σ. 7.